

# SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO) XXV. (19)

No. (Štev.) 12

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

24. marca 1966

## De Gaullova politika presenečenj

De Gaulle si je kakor kaže, postavil življenjsko nalogo, ustvariti Francijo, ki bo dominirala v Evropi in katere mnenje bo upoštevano v mednarodnih organizacijah. K temu cilju hiti s pospešenimi koraki, ne vedoč, če in kdaj ga bo dosegel. Njegova starost (74 let) je morda vzrok, da mu ni mar za udarce, ki jih deli zaveznikom Francije, in darove, ki jih razdaja svojim sovražnikom. Vsekakor v De Gaullovi politiki zadnjih nekaj let ne manjka presenečenj, prijetnih in neprijetnih. Nima premočrtne politične linije.

V načrtu ima izstop Francije iz vojaške strukture NATO, prav tako za poro glavnega stana organizacije v Parizu ter vseh ameriških vojaških oporišč na francoskem ozemlju.

Dalje: Francija mora imeti svoje neodvisno atomsko silo in biti svobodna vseh sedanjih političnih, vojaških in gospodarskih pogodb, ki jih De Gaulle smatra za preživele in za oviro bodoči francoski politiki. Zato je odločil, da bo Francija izstopila iz vrhovnega poveljstva NATO, smatrajoč skupno poveljstvo za „podložništvo“, ki ga Francija noče več prenašati.

Vsa tuja oporišča na francoskih tleh bodo morala preiti pod izključno francosko poveljstvo: ter je postavil kot zadnji rok za to leto 1969. Toda pred kratkim je svoj postopek pospešil ter je presenetil zaveznike z izjavo, da bo Francija umaknila svoje sile iz NATO že do konca letošnjega leta, prav tako pa morajo tudi tuja oporišča preiti pod francosko poveljstvo v tem roku ali pa biti likvidirana.

Skoki v taktiki niso novost ter se De Gaulle poslužuje te metode vedno, kadar hoče preseči naproti. Mnogo njegovih dejanj si nasprotuje med seboj, vendar to De Gaulle ne moti.

De Gaulle umika francoske vojaške sile iz vojaške strukture NATO, hoče pa obdržati Francijo v svetu te organizacije, ki je to vojaško strukturo ustvarila.

Trdi, da je vojna v Evropi zelo malo verjetna, da je zato NATO že preživel organizacija, priganja pa francoske in vojaške znanstvenike, naj čim hitreje izdelajo vodikovo bombo.

Na drugi strani pa noče podpisati pogodbe o prepovedi uporabe atomskega orožja, trdi, da jo hočejo atomske velesile zato, da bi obdržale monopol nad atomsko energijo. Razorožitev De Gaulle ne zanima, razen seveda pod njegovimi pogoji: uničenje vsega atomskega orožja in priprava na njegovo uporabo. Te pogoje na splošno smatrajo za nerealistične, povsem neprimerne za takega realista, kakor je De Gaulle.

De Gaulle tudi več let že žonglira z Anglijo: najprej je bil mnenja, da bi bila lahko članica Skupnega evropskega trga, nato ji je prepovedal včlanjenje, sedaj pa, kakor kaže, je spet za to, da se včlani.

Ti skoki in ovinki, ki jih francoski predsednik dela, niso znamenje, da bi bil De Gaulle človek, ki skače sem in tja istočasno v več smereh in brez cilja. De Gaulle sam dobro ve, kam hoče priti.

Čeprav se morda moti, pa redkokdaj dvomi. Potoval je po Južni Ameriki, obiskal je Mehiko, vse v okviru njegove politike dviganja prestiža svoji državi. Napoveduje potovanje v Moskvo, potovanje, ki mnogim zahodnim državljanom povzroča zaskrbljenost, da bi s sovjetskimi vojskami sklenil kdo ve kakšno pogodbo, ki bi spet presenetila svet. Ta strah obstaja, čeprav visoki francoski funkcionarji ne preneha poudarjati, da De Gaulle v Moskvi ne bo sklepal nobenih sporazumov.

De Gaulle govori z donečimi besedami o Evropi „od Atlantika do Urala“, vključivši Rusijo in Evropo. Toda istočasno je realist, dobro vedoč, da je ta utopija v sedanjih razmerah nedosegljiva in je morda nikdar ne bo mogoče ostvariti.

Vse, kar De Gaulle v zunanji politiki stori, je napeljavano k enemu samemu cilju: okrepiti in razširiti francoski vpliv v svetu.

Francija je bila v Evropi tista sila,

## DEBATA O KRIZI V NATO

Debata med članicami NATO o De Gaullovi odločitvi, da bo Francija izstopila iz te obrambne organizacije in da se morajo vse tuje vojaške sile umakniti s francoskega ozemlja do konca letošnjega leta, se je nadaljevala ves minuli teden.

Britanski zunanji minister je zavrnil De Gaullov načrt in poudaril: „Noben član NATO si ne sme privoščiti, da bi svoj narodni prestiž postavil pred nujnostjo skupne obrambe, na kateri sloni varnost in svoboda vseh članov organizacije.“

Nove De Gaullove zahteve „zadevajo v bistvo celotnega skupnega obrambnega sistema, od katerega zavisi varnost Zahoda in svoboda vsega človeštva“, je izjavil britanski zun. minister Stewart.

Erhard, zahodnon. predsednik vlade, je izjavil: „Atlantska zveza brez Francije je boljša, kakor nobena Atlantska zveza“, in nadaljeval: „V težavah s Francijo je važno, da obrambna organizacija še naprej deluje, ne glede na to, kaj se okoli nje ali v njej dogaja.“

V razgovorih s Francijo, ki jih je predlagal De Gaulle, bo Zahodna Nemčija proučevala NATO kot celoto, je poudarjal Erhardov tiskovni šef von Hasse. Poseben poudarek je von Hasse dal pojmu „razgovori“, v opreki s pojmom „pogajanja“.

Zahodna Nemčija namerava Francijo opozoriti tudi na njenih 60.000 vojakov, ki imajo svoja oporišča na nemškem ozemlju in ki jih Francija namerava umakniti v sklopu svojega celotnega izstopa iz NATO.

Von Hasse je naštel pet zahodnonem-

skih zunanje-političnih postavk, ki se jim Bonn ne more odreči: 1. Obstoj NATO; 2. skupna obramba v NATO; 3. sodelovanje z ZDA in Kanado; 4. prisotnost ameriških čet v Evropi; 5. odklonitev posebnega statusa za Nemčijo.

Članice NATO sedaj pripravljajo, brez sodelovanja Francije, neke vrste deklaracijo o medsebojni solidarnosti. Predložila jo je Anglija s polno podporo ZDA. Originalno besedilo je bilo zelo ostro, toda Danska in Norveška sta predlagali, naj bi besedilo predelali tako, da ne bi bilo razlog za povečanje napetosti med Francijo in ostalimi članicami NATO. Belgija in Italija sta nadalje prosili, naj bi objavijo deklaracijo preložili dotle, dokler ne bosta rešili nujnih notranje-političnih problemov, ki ju pretresajo.

Tako bo deklaracija, ki jo pripravljajo, dokument, s katerim bodo članice NATO poudarile medsebojno solidarnost in nujnost obstoja obrambne organizacije, toda v taki obliki, da ne bo povod za poglobitev prepada, na čigar drugem robu se nahaja De Gaullova Francija.

Zadnji, ki se je v javnih debatah o De Gaullovi načrtih z NATO od članov organizacije oglašil, je bil ameriški zunanji minister Rusk, ki je zanikal De Gaullovo mnenje, da ZSSR ne bi bila več nevarna Zahodni Evropi. ZDA menijo, da atomsko orožje samo ne varuje Zahodne Evrope pred imperialistično-komunističnimi težnjami Kremlja. Moskovski komunistični režim se ni odpovedal cilju nadvlade komunizma po vsem svetu.

## Čistka v Indoneziji se nadaljuje

Indonezijska vojska, ki je pod poveljstvom generala Suharta prevzela prejšnji teden oblast v državi, je nadaljevala s čistko komunističnih elementov.

Suharto je prepovedal komunistično stranko in izdal odlok, da bo vsak komunist, ki bi ga zasačili v posesti orožja, postavljen pred vojaško sodišče in usmrčen.

Sukarnovega komunističnega zunanjega ministra Subandrijo in drugih petnajst komunističnih ministrov je Suharto dal zapreti. Sukarno je imel vlado, sestavljeno iz 99 ministrov. Študenti, ki so uprizorjali bučne demonstracije proti Sukarnovi vladi, so v Subandrijevi pisarni v zunanjem ministrstvu odkrili tajno pogodbo med Subandrijo in kitajskim min. predsednikom Čuenlajem, po kateri je bilo določeno, da bodo komunisti pod Subandrijevim

vodstvom likvidirali desničarske elemente v vojski in vladi ter prevzeli oblast.

Prav tako je Subandria sklenil s Kitajsko tajno pogodbo, po kateri naj bi Peking dobil v Indoneziji „ob določenem času“, vojaško oporišče.

Med ponovnimi študentskimi demonstracijami, ki jih je podpirala vojska, je general Suharto dal zapreti še sedem Sukarnovih ministrov in postavil zahtevo, da mora Sukarno čim prej popolnoma reorganizirati svojo vlado. Suharto je tudi objavil, da bo znova imenoval generala Nasutiona na odločilno mesto ter nekateri opazovalci menijo, da bo Nasution morda zasedel predsedniški položaj.

General Suharto je uvedel tudi stroge gospodarske ukrepe, s katerimi hoče vzpostaviti vsaj znosne gospodarske razmere v državi.

## Pred XXIII. kongresom sovjetske KP

Po poročilih, ki jih zahodnjaki dobivajo iz Pekinga, se kitajski vodje pripravljajo spet na vrsto potovanj po Afriki, Aziji in Evropi.

Predsednik Kitajske Liu Šaoči namerava v spremstvu zunanjega ministra maršala Čen jija v kratkem obiskati Afganistan, od koder se bo podal tudi v Pakistan.

Kitajski ministrski predsednik Čuenlaj pa je stopil v stik s komunističnimi vladama v Romuniji in Albaniji glede možnosti obiska v Bučarešti in v Tirani. Poročajo, da se doslej Romunija in Albanija na eni ter redka Kitajska na drugi strani še niso dokončno dogovorile o obisku. Albanija se v zadnjih tednih, kakor poročajo opazovalci, skuša izmotati iz kitajskega vpliva in se

ki je navadno prva uvajala novotarje skoro na vseh področjih človeškega udejstvovanja. Bila pa je tudi tista sila, ki je novotarje uvajala ne glede na posledice. Zato je Evropa zaradi Francije že veliko trpela, se zvijala v krčih prevratnih idej in ideologij, vseh izvirajočih iz Francije. Ideje iz Francije, npr. enakost, bratstvo, svoboda, vržene demagoško med ljudi v francoski revoluciji, so sprožile val krvoplitij, ki jih še danes ni konca, ne v Evropi ne drugje na svetu. V zadnji analizi je težko presoditi, česa je bil svet v večji meri deležen iz Francije; političnega gorja ali političnih dobrin.

Pod tak vprašaj spada tudi sedanja De Gaullova politika.

spet nasloniti na sovjetski blok, zlasti odkar je uvedla novo gospodarsko reformo po vzoru ostalih sovjetskih satelitskih držav in išče stikov na Zahodu za reševanje svojega strahotno zavoženega gospodarstva.

V Moskvi hitijo s pripravami za zasedanje XXIII. zasedanja sovjetske KP, na katero so povabljene tudi tuje komunistične partije. Kongres se bo predvidoma začel 29. marca t. l. ter zahodne opazovalce zanima, kakšno delegacijo bo poslal Peking v Moskvo. Iz sestava kitajske delegacije bo razvidno, v kakšnih odnosih se dejansko nahajata sovjetska in kitajska KP ter obe državi. Resni opazovalci ugotavljajo, da bo delegacija skoro gotovo vodil kitajski min. predsednik Čuenlaj ali pa celo kitajski državni predsednik Liu Šaoči, kar bo pomnilo, da sta se Moskva in Peking dogovorila, da vsaj začasno znova opustita razpravljanje o svojem sporu in ohranita enotnost komunističnega bloka napram ostalemu svetu.

Papež Pavel VI. je v ponedeljek obiskal predsednika italijanske republike dr. Saragata. Pred tem obiskom je poslal najvišje vatikansko odlikovanje Vrhovnega Kristusovega reda. V torki je pa prišel na obisk k papežu anglikanski kanterberijski nadškof dr. Mihael Ramsey. Papež je za ta obisk dejal, da je to prijateljski obisk, ne pa še obisk popolne edinosti med kat. in anglikansko cerkvijo.

## I Z T E D N A V T E D E N

Gemini-8, v katerem sta odletela v vesolje ameriška kozmonavta Armstrong in Scott, je izvedel samo priklopitev z raketo Ageno, nakar se je moral spustiti nazaj na Zemljo, ker je odpovedal sistem raketnih motorjev. Z motorji, ki jih ima Gemini-8 za manevriranje pri vračanju na Zemljo, sta morala kozmonavta izvesti odklopljenje od Agene in spust na tla. Ta manever se jima je posrečil ter sta se tako lahko živa vrnila na Zemljo. Čeprav vesoljski poskus z Gemini-8 ni bil v celoti izvršen, se je Amerikancem posrečilo izvesti sklopitev kabine s Ageno, s čemer so se pomaknili za tako važen korak naprej v tekmi za potovanje na Luno, da je Johnson prvi objavil, da bodo ZDA prišle na Luno prej, kakor sovjeti.

Guverner brazilske države Sao Paulo Adhemar de Barros, ki ga omenjajo tudi kot enega od kandidatov za bodočega brazilskega predsednika, je v izjavi napadel sedanjega predsednika maršala Humberta Castela Branca zaradi njegovih zadnjih političnih odredb glede izvedbe bodočih predsedniških in guvernerskih volitev, ki ne dopuščajo direktnih volitev predsednika in guvernerjev, ampak indirektni. Zahteval je njegov odstop, predsedništvo sedanje vojaške vlade naj bi pa prevzel biv. predsednik maršal Dutra. Ta se je takoj oglašil z zavrtilom, da mu niti na misel ne prihaja, da bi začel rušiti sedanjega predsednika, in da bi se povrnil v politično življenje. V Sao Paulu so 18. t. m. imeli tudi sprevid študentov z molkom skozi mesto, ki se je pa nazadnje sprevrgel v bučne demonstracije proti vladi in ZDA. To dokazuje, da so ga politično izkoristili v svoje namene komunisti.

V Kolumbiji, ki ima 18,5 milijonov prebivalcev, so bile v nedeljo, 20. marca volitve 107 senatorjev, 190 poslancev, 374 provincijskih poslancev in 7520 občinskih svetovlajcev. Volilnih upravičencev je bilo 7.200.000. Za volitve je bilo veliko zanimanje, ker je bilo važno vprašanje, ali bodo volili še nadalje potrdili svoje zaupanje Narodni fronti konservativne in liberalne stranke, ki je bila ustanovljena po zrušenju avtoritativnega režima biv. generala Gustava Rojas Pinilla ali pa ne. Proti tej fronti so bile v „združeni opoziciji“ zastopane naslednje politične skupine: ekstremistično liberalno revolucionarno gibanje senatorja Alfonza Lopeza Mechelsena z vključenimi kom. skupinami; konservativni disidenti senatorja Alvara Gomeza in skupina biv. gen. Gustava Rojas Pinilla. Opozicija z nasprotujočimi si političnimi programi in cilji je imela skupno željo, da bi pri volitvah porazila narodno fronto in predvsem njenega kandidata za predsednika liberalnega senatorja Carlosa Lerasa Restrepa.

Po poročilih iz Bogota, je pri volitvah dobila večino narodna fronta konservativne in liberalne stranke.

V zahodni venezuelski državi Lara so komunistični gverilci prejšnji teden iz zasede napadli vojaški tovorni avtomobil. Ubili 7 vojakov, enega častnika in 2 civilni osebi, od gverilcev sta padla v boju 2, ostali so pa pobegnili. Vlada je poslala v ta kraj proti gveril-

cem vojaške oddelke, izurjene za gverilsko vojskovanje, ki razpolagajo tudi s pomočjo vojaškega letalstva. Imajo povelje nadaljevati z akcijo proti komunističnim gverilcem tako dolgo, dokler jih ne dobe v roke žive ali pa mrtve.

Belgija je po 37 dneh politične krize dobila novo vlado. Sestavil jo je predsednik krščansko-socialne stranke Paul van den Boeynants skupno z liberalci. Socialisti, ki so bili doslej v koaliciji s kršč. demokrati, niso pristali na njeno nadaljevanje. Novi belgijski ministrski predsednik je napovedal radikalno varčevanje v državni upravi ter pojačano delo vlade zlasti za zauzstavitve inflacije.

Papež Pavel VI. je ublažil nekatera določila, ki so bila doslej v veljavi za tiste katoličane, ki sklepajo mešane zakone. V bodoče bodo pristojni škofje odločali, ali mora katoličan ali katoličanka, ki vstopa v mešani zakon, dati pismo ali samo ustno obvezo, da bodo otroci iz takega zakona krščeni in vzgojeni v nauku kat. cerkve. V državah, v katerih zakoni ali običaji prepovedujejo kat. vzgojo otrok, škofije lahko zakonca mešanega zakona odvežejo od obveze, da bosta otroka kat. vzgojila. Nova enciklika tudi določa, da katoličani, ki sklenejo zakon v nekatoliški cerkvi, niso avtomatično ekskomunicirani kot je bilo to doslej. Ta določba ima retroaktivno veljavo.

V Bruslju zasedajo zunanji ministri držav Skupnega evropskega trga. Na dnevnem redu so tekoče zadeve in agrarno vprašanje, o katerem ločeno razpravljajo tudi poljedelski ministri držav SET-a. Zlasti so predmet njihovih posvetovanj določitev cene poljedelskim proizvodom in za viške poljedelske proizvodnje ter o svetovnem dogovoru o žitu. Za financiranje agrarne politike držav SET-a bo v prihodnjih treh letih potrebno 7 milijard dolarjev. Zato je na tokratnem zasedanju tudi eno od glavnih vprašanj odločitev višine prispevka, ki naj bi odpadel na vsako državo. Največ koristi bo imela od skupne agrarne politike SET-a Francija kot močno razvita poljedelska država, največji prispevek za kritje izdatkov za skupno evropsko agrarno politiko naj bi pa odpadel na Nemčijo. Nemčija zato stoji na stališču, da je treba najprej določiti skupne cene poljedelskim pridelkom in nato šele višino prispevka, ki bi ga morala plačevati. Na tokratnem zasedanju zunanjih ministrov držav SET-a so tudi določili člane izvršnega sveta Skupnega evropskega trga. Za predsednika je bil znova izvoljen nemški delegat dosedanj predsednik Walter Hallstein, proti kateremu je pred časom zlasti nastopal De Gaulle, sedaj pa nima več nič proti njemu.

V Španiji so ob obali na področju Palomares ugotovili točno mesto v morju, kjer leži v globini 800 m atomska bomba, ki je pred časom padla z nesrečnega ameriškega letala. Ugotovitev mesta, kjer je padla atomska bomba v morje je omogočil španski ribič, ki je ob nesreči ameriškega letala ob obali lovil ribe ter je videl padec bombe v morje.

## Iz življenja in dogajanja v Argentini

Neosnovanost napovedi o zrušenju ustavnega reda

V mestu Tucuman in istoimenski provinci so se prejšnji teden dogajale hude stvari. V mestu Tucuman so stavkujoči provincijski nameščenci priredili po mestu demonstracije, ki so se nazadnje spremenile v razbijanje trgovin. S svojim divjanjem so povzročili milijonske škode. Proti izgredeknom je nastopila policija ter jih končno razporedila. Kot protest proti divjaštvu provincijskega nameščentstva so bile prejšnji četrtek v Tucumanu zaprte vse trgovine in ostali privatni obrati, gospodarska federacija je pa objavila, da je pri takem stanju v provinci zavladal „gospodarski in socialni kaos“. Provincijska vlada je zahtevala stavkujočega nameščentstva ugodila. Pristala je na

povišanje plač, na razveljavitev vseh odpustov, na plačilo vseh dni, ko je uradništvo stavkalo ter dala tudi zagotovilo, da proti izgredeknom ne bo postopala.

V mestu samem so neodvisni sadilci sladkornega trsa zasedli prostore državnega urada za sladkor in proglasili vse osebe za tačce, dva predstavnika osrednjega urada za sladkor sta pa bila več ur na sedežu sindikata. Listi so poročali, da sta bila tam kot talca, sama sta pozneje izjavila, da sta prostovoljno odšla tja. Ti izgredi so bili, sadijci sladkornega trsa niso dobili čilo za oddane količine sladkor sa še za pridelek iz leta 1966 se je to vprašanje uredil vsote sadilem sladkor (Na-

## Náš osrednji vzgojni zavod

Adrogué na področju Vel. Buenos Airesa je mesto, ki je Slovincem posebno ljubo. Nanj je namreč vezan trajen spomin na škofa dr. Gregorija Rožmana, ker je v njem njegov zavod. Najprej je bila v Adroguéju teološka fakulteta, ko se je preselila v ta kraj iz San Luisa, zatem bogoslovno semenišče, sedaj pa je v njem škofov dijaški zavod s konviktom. Zato ima zavod vedno dosti obiskovalcev. V njem so pa bila tudi že razna zborovanja. Npr. Družabna pravda je imela tu že ponovno svoje sestanke in tudi romanje. V zadnjem času so bile v škofovem zavodu tudi duhovne vaje fantov in deklet.

Škofov zavod vodi rektor g. dr. Franc Gnidovec, spiritual v njem je g. dr. Filip Žakelj, prefekt g. Primož Langus; sedaj je prišel v zavod tudi letošnji novomašnik g. Marijan Bečan. Dokler je bila v Adroguéju teološka fakulteta, je bil njen dekan rajni prelät dr. Alojzij Odar. Med profesorji sta bila rajni dr. Ivan Ahčin in dr. Ignacij Lenčec, ki je pred leti odšel v Zahodno Nemčijo. Rajni dr. Ahčin je poleg profesure imel na skrbi tudi ekonomijo zavoda; to težko nalogo je za njim prevzel dr. p. Kukovica SJ in bil 7 let prefekt v zavodu, za njim je isti dve službi več let vršil dr. Branko Rozman, ki je bil v zavodu tudi prefekt. Sedaj je tudi on odšel iz Adroguéja. Prejšnji teden v sredo se je odpeljal v Evropo, kjer bo verjetno v Rimu dobil novo službeno mesto. Ob slovesu so mu v zavodu vsi duhovski in stanovski tovariši, pa tudi njegovi študentje, želeli vso srečo v novem kraju. Enako mu želimo tudi pri Svobodni Sloveniji, pri kateri je vedno rad sodeloval. Ob slovesu nam je obljubil, da nam bo to naklonjenost ohranil tudi v starem kraju. Tudi mi nanj ne bomo pozabili.

Pa povrnimo se nazaj k škofovemu zavodu. Med počitnicami je bilo v njem mirno. Dne 6. marca popoldne so se na gojenci začeli vračati v zavod. V zavodske prostore, na njegov vrt in igrišče so prinesli zdravo mladostno razpoloženost.

Za škofov dijaški zavod je na zavodskem prostoru v ulici Rivadavia 234 določena enonadstropna stavba na desni strani zavodskega zemljišča. Postavljena je bila z darovi slovenskih naseljenčev in dobrotnikov. Ni še do vseh podrobnosti urejena, vendar pa toliko, da povsem služi svojemu namenu. V pritličju je lepa dvorana, namenjena za učilnico, v prvem nadstropju pa velika, svetla in zračna spalnica. V tem nadstropju so tudi moderne kopalnice.

V ta slovenski dijaški dom je letos prišlo 30 slovenskih dijakov. Dijakov in učencev pravimo, kajti oboji so zastopani. Dijaki hodijo v srednjo šolo v državni kolegij — Colegio Nacional Adrogué, ki uživa sloves, da je najboljši državni srednješolski zavod v republiki za buenosaireskim državnim kolegijem. V njem je stroga disciplina in profesorji

od dijakov veliko zahtevajo. Učencem petega in šestega razreda osnovne šole pa ni treba hoditi v zunanjo državno osnovno šolo, ker imajo od lanskega leta šolski pouk v škofovem zavodu samem. Učencem zato ni treba hoditi polagati izpitov v državno šolo, ampak jih imajo doma. Šola v zavodu je namreč javno priznana, ker je inkorporirana v javni zavod. Zato so zavodska spričevanja javno priznana. Lepo priznanje državnih oblasti škofovemu zavodu v Adroguéju zaradi odličnih vzgojnih in šolskih uspehov pri mladini, ki mu je bila zaupana.

Za gimnazijce ter učence petega in šestega razreda osnovne šole pa v škofovem dijaškem zavodu ni odlično poskrbljeno samo za študij šolskih predmetov, ampak dobe vsi adroguéjski gojenci še slovensko izobrazbo. V to spadajo slovenščina, narodoslovje — zgodovina in zemljepis — ter verouk. Za slovenščino so določene štiri ure in sicer dve uri za nižješolce za slovenski jezik, dve uri pa za višješolce, ki se temeljito seznanijo s slovensko slovnico ter literaturo. Za zemljepis in zgodovino je za vsako skupino določena po ena ura, za slovenski verouk za nižješolce po dve uri, za višješolce pa ena ura. Slovenski pesmi zavod posveča posebno pozornost — svetni in nabožni, zato je petje dve uri na teden. Liturgija in molitve v kapeli so v slovenskem in kasteljanskem jeziku. Občevalni jezik v škofovem dijaškem zavodu je slovenski, samo pouk predmetov v petem in šestem razredu — je isti, kakor je določen za državne šole — je v kasteljanskem jeziku.

Kakor po vseh drugih zavodih je tudi v škofovem dijaškem zavodu vse življenje in delo zavodske družine urejeno. Vstajanje je ob šestih zjutraj po tistem zlatem reku: Rana ura, zlata ura. Sledi umivanje ter ureditev postelje in spalnice. Ob 6.20 so vsi gojenci z g. rektorjem in s svojimi gg. profesorji v hišni kapeli, ki je posvečena Brezjanski Materi božji. V glavnem oltarju je njena milostna podoba. Naslikal jo je rajni nadarjeni prežgodaž umetnik slovenski slikar Marijan Koritnik. Pravijo, da je ta slika od vseh najbolj podobna sliki Marije Pomagaj na Brezjah. Rajni škof Rožman jo je tudi kronal. V kapeli vzbuja posebno pozornost tudi čudovito lep Gorštev križev pot.

Vsa zavodska družina je vsak dan pri sv. maši, nato dobe gojenci zajtrk, potem pa je šola. Višješolci jo imajo v zunanjem državnem kolegiju, nižješolci pa kar doma. Ob enih so zopet vsi gojenci zbrani doma pri kosilu v obednici. Med njim je vedno slovensko branje.

Po enournem prostem času, ki ga gojenci porabijo za razne športne igre, je čas od pol treh do pol petih določen za študij, nakar imajo gojenci malico in znova eno uro razvedrila; od

pol šestih pa do pol osmih se morajo vsi znova pripravljati za predmete, ki jih imajo naslednji dan v šoli. Večerja je takoj nato, nakar je čas od pol devetih do devetih zvečer določen za ponavljanje šolske tvarine v skupinah, tako, da se vsi dobro pripravijo za naslednji šolski dan. Večerna molitev v kapeli je ob devetih, nato pa v zavodu zavladala mir. Gojenci odidejo k počitku.

Iz dnevnega reda je razvidno, da imajo gojenci vsak dan določene štiri ure in pol za temeljit študij in za obdelavo učne tvarine. Zato so vedno dobro pripravljeni. Doslje je namreč še vedno bila skupina gojencev zavoda, ki se je na tako strogem državnem srednješolskem zavodu, kot je adroguéjski, vedno uvrstila med najboljše na kolegiju. GG. rektor in profesorji so nam ob zadnjem obisku navajali, da je namestnica ravnateljice državnega kolegija v Adroguéju že ponovno zatrjevala: „Los eslovenos son lo mejor que tenemos en el Colegio“ (Slovinci so najboljši dijaki na kolegiju).

Za vodstvo zavoda je dalje prav tako veliko priznanje dejstvo, da gojenci, ki v zavodu obiskujejo peti in šesti razred, z lahkoto napravijo sprejemne izpite na državnem kolegiju za sprejem v srednjo šolo.

Škofov dijaški zavod ima sedaj že kar lepo število abiturientov. Od leta 1952 jih je bilo 22, ki so maturirali kot adroguéjski gojenci, 10 bivših gojencev je pa delalo maturo na drugih kolegijih. Od 22 abiturientov je bilo 6 duhovskih poklicev. Ostali so se odločili za druge akademske poklice. Tako sedaj slovenska skupnost že dobiva prve inženirje in ostale akademske poklice od adroguéjskih gojencev.

Ob obisku v zavodu so nam povedali, da je imel rajni škof Rožman z ustanovitvijo zavoda v prvi vrsti namen, da bi pridobil novih duhovskih poklicev pri tistih, ki čutijo veselje za duhovski stan, na drugem mestu pa naj bi zavod slovenski izseljenki skupnosti in slovenskemu narodu vzgajal katoliške izobražene in zavedne Slovence, ki se bodo uveljavljali v drugih poklicih.

Slovinci v Buenos Airesu škofov zavod v Adroguéju poznajo zlasti iz vsakoletnih nastopov njegovih gojencev v Buenos Airesu. Vse njihove dosedanje vsakoletne akademije so bile kulturno visoko kvalitetne.

Pa se mi zdi, da se vsi še vse premalo zavedamo izrednega pomena tega zavoda za vso slovensko skupnost. Saj je to edini slovenski zavod v izseljenstvu, ki slovenski skupnosti in s tem slovenskemu narodu vzgaja bodoče narodno zavedno in versko trdno razumništvo, ki bo med narodom v izseljenstvu stopilo na vodilna mesta in skrbelo, da bo slovenski narodni duh živel naprej, da se bo slovenska narodna zavest ohranila iz roda v rod. Kaj nam bodo čez leta le pomagali še tako lepi slovenski domovi, če pa ne bo slovenske mladine, ki naj bi se v njih zbirala, v njih nastopala na slovenskih

## ARGENTINA

(Nadaljevanje s 1. strani)

čeli izplačevati. V Sladkorni tovarni San Antonio v kraju Ranchillos so pa dogodki zavzeli nevarnejše oblike. Delavstvo ni samo zasedlo sladkorne tovarne, ampak je pretrgalo vse telefonske in brzojavne zveze z drugimi kraji. Na cesti so ustavili ves promet, poškovali omnibuse na njej, prav tako pa zadržali mešani vlak, ki je vozil iz Buenos Airesa v Tucumán. Listi so navajali, da so izgnaniki hoteli ugrabiti novega policijskega šefa za prov. Tucumán.

To se je dogajalo v provinci Tucumán. Med tem je bila po vsej državi stavka vzgojiteljev, postarjev, lastnikov privatnih vozil, v letalski družbi in napoved stavke na železnici dne 23. marca in 1. aprila. Poslanec Federacije sredinskih strank Belgrano Rawson je v parlamentu položaj v republiki označil takole:

„Če vlada ne bo kmalu spremenila svoje dosedanje smeri, bo dosegla zlom argentinskih ustanov. Če se bodo v republiki nadaljevale in stopnjevale napetosti, bomo prav kmalu čutili vsi posledice. Hočemo izvršiti svarilen klic: republika ne more iti naprej brez telefonov, brez pošte, brez brzojava, s stavkami v letalski družbi, na železnici, v mestnih prevoznih sredstvih in z od časa do časa zaprtim pristaniščem.“

Med tem je vlada stavko s šolniki rešila. Predstavniki vseh poslaniških klubov v parlamentu so objavili sklep, da naj se za izplačilo povišanja plač učnemu osebju v smislu določil Zakona o učnem osebju in državnega proračuna, ki še ni bil sprejet, porabi kredit 7 milijard pesov. Določeno je bilo, da koncerti in s slovenskimi dramatskimi predstavami. Da ti domovi ne bi bili samo po imenu slovenski, je dolžnost nas vseh, da jim zagotovimo čim več mladih intelektualnih moči, ki bodo v njih razvijale narodno in kulturno dejavnost ter z njo ohranjale slovensko narodno zavest.

Partije, ki so študirali v Adroguéju niso dobo, ali pa nrešli v njem tudi nekaj let, med nami notričujejo, da jim je zavod v resnici dal tako versko in narodno vzgojo, kakršno potrebujejo. In kar je najvažnejše: tej mladini so v Adroguéju vzbudili v tako veliki meri kot dolžnosti dela v skupnosti za skupnost, da vsem, ki jim je v zavodu zauranena vzgoja slovenske mladine, za to ne moremo biti nikdar zadosti hvaležni.

Zato ohranitev škofovega dijaškega zavoda v Adroguéju ne sme biti zadeva samo tistih slovenskih družin, ki imajo svoje fante v njem, ampak je na njem ohranitev obstoja in razvoja življenjsko zainteresirana vsa slovenska narodna izseljenška skupnost.

Prav zato ga pa tudi moramo vsi emotno podpreti tako, kakor je treba podpreti splošno koristno slovensko stvar.

naša začetna plača učnega osebja 19.200 pesov, povišanje pa začne teči od 1. maja t. l. naprej. Z železničarji do sporazuma v času, ko pišemo to poročilo ni prišlo. Vlada je ponudila 15% povišanje plač in posebno doklado 2500 pesov, ki jo je treba dobiti iz prihrankov in povečane storitve pri drž. železnicah. Železničarski sindikati zatrjevali doklado 4.000 pesov. Ker vlada na to zahtevo ni pristala, železničarji vztrajajo pri napovedanih stavkah.

V zvezi z omenjenimi stavkami je buenosaireski jutranjik La Prensa objavil že dva uvodnika, v katerih zahteva ureditev vprašanja stavk. Zatrjuje, da je nadopustno, da prihaja do stavk v ustanovah, ki so splošna narodna in javna zadeva kot pošta, telefon, prevozna sredstva, železnice itd. Zatrjuje, da sploh nobena stvar ne opravičuje stavk v takih ustanovah. Na pošti je stavka sedaj prenehala, ker je sedaj vsa zadeva pri predsedniku republike. Sindikat poštnega osebja je pa že zagrozil, da bo v primeru, če predsednik ne bi ugodil njihovim zahtevam, proglasil splošno stavko za nedoločen čas.

Pri takem stanju po mestu krožijo vsemogoče govorice o pripravah za zrušenje javnega reda. Te in take govorice so ponovno zanikali notranji minister dr. Palmero, minister za narodno obrambo dr. Suarez in predsednik vladne radikalne stranke dr. Balbin. Notranji in obrambni minister sta zatrjevala, da ni nobene nevarnosti za prekinitev ustavnega stanja. Položaj v Tucumánu je sicer težak, toda ne povzroča vznemirjenosti; za vlado je dejal, da je homogenea, in kolikor je njemu znano, ni predvidena nobena sprememba v njej. V Cordobi je not. min. ob koncu tedna naglašal, da v zaporih ni niti enega političnega ali gremialnega pripornika. Znova je odrekal vsako pomembnost govoricam o namerah za zrušenje ustavnega reda.

Dr. Balbin, predsednik vladne radikalne stranke je pa zatrjeval, da tisti, ki bi radi videli zrušitev ustavnega reda niso oborožene sile, tudi ne argentinsko ljudstvo in tudi ne moške in ženske argentinske demokracije, ampak neznatna skupina ljudi, ki išče svoje koristi in bi rada dosegla svoje cilje.

Z ozirom na razmere v Tucumánu nekateri tisti ne izključujejo možnosti, da bo vlada predložila državnemu kongresu predlog za postavitev komisarske vlade v provinci Tucumán, ker da je predsednik republike nezadovoljen z guvernerjem prof. Barbierijem v tej provinci.

### Razkol med peronisti

Za sindikati je nastal razkol med peronisti tudi v politični akciji. Poslanski klub, ki je doslej šteje 52 peronističnih poslancev, ni več enoten. 17 poslancev, ki slede navodilom tretje Peronove žene in bivšega glavnega tajnika CGT Alonsa, se je ločilo od justicijskega kluba in ustanovilo Peronistični poslanski klub.

nekoliko oddolži svoji koledarski dolžnosti in tradiciji. A poročila so na drugi strani važna za zgodovinarja, ki bo nekoč sestavljaj zgodovinski opis dela in dosežkov slovenske emigracije. Saj nas je usoda razsejala kot seme po vseh delih te zemlje, da se izpolnjuje pesniškovo vprašanje:

Kje, domovina, si? Ali na poljih teh? Še pod Triglavom, okrog Karavank?... Glej, in zdaj vidim: silna, brezmejnja si, v daljo kot seme razsipaš svoj plod.

(O. Župančič, Duma)

Kakšne sadove donaja ta plod, to je vprašanje, ki nanj odgovarja, v skromni in nepopolni obliki Zbornik, pod zaglavjem „Razgledi“. Če bi niti tega odgovora ne bilo in bi ne bil natisnjen v knjigi, bi ostalo vse pozabljeno, kakor da bi se ne bilo zgodilo. Pa je kulturno, socialno, prosvetno, književno in znanstveno delo naših ljudi sad slovenskega duha in vsak uspeh bogati naš narod kot celoto. Zbornik že dolga leta izvršuje tudi v tem pogledu važno nalogo, ki bi je nobena zamejska publikacija ne mogla s takim uspehom.

Ko smo prečeli vso bogato vsebino celotne knjige za l. 1966 mirno lahko ponovimo, kar je bilo zapisano na začetku te ocene: Zbornik Svobodne Slovenije je ena najbolj pomembnih sodobnih knjig v slovenskem jeziku, ki dela čast vsem Slovincem doma in v zdomstvu, slednjim, to je nam v zdomstvu pa nalaga dolžnost, da z nakupom vzdržujemo njeno izhajanje, da jo preberemo in se iz nje učimo. Užiti se pa človek mora do zadnjega diha.

Dr. Ludovik Puš

## Zbornik Svobodne Slovenije za 1966

### II.

Kar sem zadnjič napisal, zadeva je del Zbornika, dobro tretjino knjige, ki obsega 400 strani. Ostali dve tretjini po kvaliteti in aktualnosti nič ne zaostajata in zaslužita enako pozornost. Če vzamemo iz poglavja „Dokumenti — razprave — pričevanja“ od vse dokumentarne vsebine, ki je dobro napisana in podprta z dokaznim gradivom, samo pričevanje Rudolfa Hirschebergerja iz Device Marije v Polju, se je Zbornik izplačalo nabaviti. [Kakor bi pred nas razgrnil celotno in podrobno sliko o razvoju dogodkov v Sloveniji iz časa pred drugo vojno pa do tragičnih vetrinskih izročanj slovenskih fantov komunistom, nam Hirscheberger razkriva resnico: kako je bilo pred in ob sovražni okupaciji naše domovine, kako so se stvari razvijale med okupacijo in komunistično revolucijo do zadnjega dejanja. Vse je podprto z navedbo časa, kraja in oseb, tako, da ne more biti dvoma, da je res. Kar se je dogajalo morda v večjem obsegu pri D. M. v Polju, se je na bistveno enak način dogajalo tudi drugod po naši ubogi zemlji. Kdor še sedaj ni na jasnem, kako se je bratomorni boj začel, zakaj se je začel in kakšni so bili nagibi odpora zoper komunistično nasilje, naj prebere skrbno to razpravo. Našel bo dokumentaren odgovor na očitek „kolaboracije“ s sovražnikom, prečudne in nerazumljive kolaboracije, ko so „kolaboranti“ za ceno lastne življenjske nevarnosti reševali pilote zahodnih zveznikov kot „naše“. Miselnost in ideje,

ki so prevečale Poljčane, so bile ideje vodnice vsem protikomunističnim borbam.

Ali bi ne kazalo misliti na to, da bi Hirschebergerjev marijapoljski vzorec za razplet komunistične revolucije in narodov odpor, v nekoliko skrajšani obliki prevedli vsaj v angleščino in španščino, ponatisnili in vrgli v svet, da bi dokument dobile v roke svetovne univerze, knjižnice itd.?

Naši bratje na Koroškem ne bodo nikoli mogli reči, da se slovenska politična emigracija iz matične dežele, ki je v veliki večini prihajala na Koroško, ne zanima za njihov položaj, ga s skrbjo ne zasleduje in ne brani njihovih pravic. Zbornik posveča razkrivanju samotnega preganjanja slovenskega jezika od strani celovškega škofijskega ordinariata in obrambi naravnih pravic za poučevanje vere v materinščini, celih 50 strani! Delo pisca dr. Antona Podstenarja (psevdonim) je temeljito, podprto s citati in dokumenti in ne bokeč, ko pride čas, služilo kot dokazno gradivo za neverjetni nacionalni šovinizem ljudi, ki nosijo duhovsko obleko in zlorabljajo duhovniški oblast nad ustrašeno narodno manjšino.

Mi vsi pa, ki v svobodnem svetu lahko poslušamo božjo besedo v materinskem jeziku, samo če hočemo, preberimo, kako se brat po jeziku in krvi na Koroškem ta pravica odreka, da bomo potem bolj cenili, kar se nam sedaj zdi dano samo po sebi, in da bomo, kadar bo treba, in kakor bo prav, podprli

Slovence na Koroškem v njihovem boju za fundamentalne človeške pravice.

Kot v prejšnjih letih je Zbornik spet to pot izbral izmed slovenskih ljudi nekaj tistih, ki nosijo baklo naše umetnosti in kulture po širnem svetu, jo dostikrat v veliki osebni žrtvi dvigajo visoko, da posveti na široko, pa na solšno naša izseljenška družina malo več njih in jim ne izkazuje priznanja in hvaležnosti, kakor zaslužijo. Zbornik našo malobrižnost hoče popraviti, a dolžnost vseh je, da mu pri tem pomagamo in vsaj beremo o naših umetnikih in njihovih uspehih. Sam priznam, da nisem veliko vedel o fenomenalnem metalofiziku V. J. Bratnu v Torontu in njegovem znanstveno-publicističnem delovanju, dokler nisem bral letošnjega Zbornika. Baro Remec bolj poznamo, vendar so Debeljakovi podatki o njenih velikih uspehih novo odkritje. Tudi France Gorše, naš kipar, in sedaj tako rekoč moj sosed, je morda najbolj na široko znan med nami, pa je vendar prav, da se o njem in njegovih stvaritvah piše.

Ko sem pri listanju in prebiranju Zbornika prišel do poglavja o Franji Golobovi, so se mi obnovili že zabrisani osebni spomini na umetnico iz časa, ko sem pod rajnikom Kazimirjem Zakrajškom vodil cerkveno muziko pri sv. Cirilu in Metodu za Bežigradom. Oskrbejmo Plečnikovi cerkvi, ki jo je naslonil na starega sv. Krištofa, nove orgle in ob prvem javnem igranju na instrument sem pripravil koncert edinstvene kvalitete. Samostojne partije kontraltla je pela Golobova, ki se na moje vabilo za sodelovanje ni nič pomišljala, čeprav

je bila takrat že med solisti-prvaki ljubljanske opere; tenorske odlomke je izvajal rajni nepozabni operni tenorist Jože Gostič, za novimi orglami pa je sedel prof. Matija Tomec. Sam sem celoten koncert vodil in se spominjam, kako je vse bilo visoko vredno hiše božje, zgrajene po zamisli mojstra Plečnika. Alt Franje Golobove spet slišim in ga občudujem. Vsi trije umetniki so dvignili koncert na najvišjo umetniško gladino, in to za „Bog plačaj!“ Pa naj bo Golobovi majhno plačilo po dolgih letih tale pozni spomin in priznanje, združeno z željo za popoln uspeh v tujem svetu!

Poglavje o gornikih, ki plezajo po gorskih čerih in ledenih stenah v Andih, namesto v Alpah, je ponazorjeno z lepimi posnetki andskih vršacev, ki niso nič manj impresivni kot oni v Alpah. Sicer je pa poleg teh v Zborniku cela kopica drugih slik, med katerimi posebej omenjam reprodukcije del naših umetnikov, ki ponazarjajo vsebinsko zajetna knjige. Ko govorim o gornikih in berem silno živahen in slikovit opis plezanja na goro Bonete, mi je težko pri sreč. Mladi, nadarjeni pisec Tomaž Kralj je nedavno ostal v snegu in ledu Andov, ko njegove Bonete še dobro prebrali nismo. Kakšna tragična izguba! Zakaj neizprosna smrt tako rada sega po najbolj zlahtnem cvetju in ga trga iz našega malega vrta, kjer je vsak cvet dragocen, ker pomeni veliko izgubo? Božji računi niso naši računi in jih ne moremo umeti.

Zadnje poglavje bo posebno zanimalo one, ki radi zvedo, kaj naši ljudje po širnem svetu delajo. V njem se Zbornik

## Novice iz Slovenije

Cene jedilom po ljubljanskih gostiščih od lanskega leta nepretrgano naraščajo. Zlasti so poskočile ob spremembi kurza turističnega dolarja. Med tem, ko se je sveže meso podražilo do 45%, so se mesne jedi v ljubljanskih gostiščih podražile kar za 80% in še več, jedila iz riža in testenin pa za 50 do 60%. Za enaka jedila pa po gostilnah niso enotne cene. Makaronovo meso stane npr. v Slaviji 700, v Šestici 450, v kolodvorski restavraciji 380 din; golaž v Slaviji 450, v Šestici 400, v kolodvorski restavraciji 440 din. Kranjska klobasa pa je v Šestici za 30 din dražja kot v Slaviji in celo za 140 din kot v kolodvorski restavraciji. Naravnih zrezek pa stane v hotelu Lev 1450 din.

V občini Nova Gorica se je v zadnjih desetih letih znižalo število kmečkega prebivalstva za polovico. Sedaj se s kmetijstvom preživlja samo še 22,5% ljudi. 40% ljudi v občini je starih nad 55 let, 21% je pa otrok do 15 let starosti. Od te mladine kmečki domovi ne bodo imeli dosti koristi, ker mladina zapušča starše in si išče lažjega dela drugod. Tako komunisti žanjejo to, kar so vsa leta sejali. Njihova lastna protijudska politika jih tepe ter se nad njimi maščuje, ko so sami mladino vsa leta vabili z dežele v tovarne, samo, da bi uničili svobodno kmetije. Pri tem niso pomišljali, da bodo nevarno zmanjšali poljedelsko proizvodnjo in da ljudi, ki so jih odtegnili zemlji ter poglali v tovarne, nikdar več ne bodo mogli spraviti na delo na njive.

Za december 1965 objavljeni statistični podatki navajajo, da je po uveljavitvi zadnje gospodarske reforme v Jugoslaviji obutno padel tujski promet domačih gostov, ker so cene v turističnem gostinstvu zanje previsoke. V decembru so izkazali večje število nočitev malokateri kraji v Sloveniji. Ti so: Čatež, Gozd Martuljk, Koper, Kranjska gora, Portorož in Šmarješke Toplice, v vseh ostalih krajih je bil slabši uspeh. Za vse lansko leto izkazuje statistika povečanje prometa domačih gostov le za 8% t. j. na 2.122.000 nočitev, povečanje inozemskih gostov pa za 18% na 1.289.000 nočitev, medtem, ko se je skupni promet domačih in inozemskih gostov povečal za 12% na 3.411.000 nočitev. Slabši tujski promet kot v letu 1964 so imeli v letu 1965 naslednji turistični kraji v Sloveniji: Bovec-Soča-Trenta, Krainj, Pohorje, Pokljuka, Radovljica, Logarska dolina in Velenje. Sorazmerno večje povečanje so pa imeli kraji Čatež ob Savi, Jesenice, Gozd Martuljk, Kranjska gora, Rateče Planica, Kamniška Bistrica in Slatina Radenci.

Pustno divjanje v Ljubljani. Na pustni torek zvečer je Ljubljana doživela pustno divjanje posebne vrste. Začelo se je tako, da so skupine pijanih razgrajev priče ovirati promet z ustavljanjem osebnih avtomobilov in zahtevati od lastnikov „pustno mitnino“. Miličniki, nameto da bi napravili red, so se tiho umaknili, dasi so jih razgrajev ostro izzivali.

Kmalu po polnoči se je skupina dvesto do tri sto ljudi med 15. in 25. letom starosti „utaborila“ sredi Ajdovščine na Tržaški cesti. Avtobusi so se

lahko prebijali mimo le s pomočjo uslužbencev „Ljubljana transporta“, ki so bili edine uniformirane osebe, ki so kolikor toliko skrbele za red. O miličnikih ne duha ne sluha.

Huje je bilo z osebnimi avtomobili. Kdor je padel topi v roke, jo je slabo izvozil. Divjaki so zlezli na strehe vozil, razbijali po karoseriji, butali po šipah in sramotili vozače. Nekemu Avstrijcu so polomili smuči, ki jih je imel pritrjene na strehi vozila, nekemu Italijanu so prevrnili njegov „fičko“. V času med polnočjo in eno uro zjutraj so poškodovali najmanj 25 avtomobilov.

Kdo je sestavljal te razgraje? V glavnem so bili lepo oblečeni ljudje, ki so se vračali s pustnih prireditev ali pa tam sploh niso bili. Večina je bila srednješolcev, mnogo jih je pa bilo v starosti okrog 15 let.

Okrog tri četrti na eno po polnoči je začela vna „jeznih mladih“ nekoliko pojemat. Vdrli so se v kavarno „Evropa“ in tam terorizirali goste in postrežnike. Nato so se porazgubili. Šele okrog enih so se spet pojavili miličniki. Brez čuta za javno varnost so dopustili, da je bilo središče Ljubljane skoro celo uro v popolni oblasti pijanih in podivjanih razgrajev, katerih početje ni imelo s pustom nobene zveze. Ljudje so nad pasivnostjo ljudske milice upravičeno ogorčeni.

Pridelek vina v Sloveniji je bil lani obutno manjši kot v prejšnjih letih. Pa ne samo v Sloveniji, ampak tudi v ostalih republikah. Najslabši je bil v Srbiji, kjer so pridelali samo 1,92 milijonov hl vina (19% manj kot leta 1964), na Hrvaškem 2,19 milijonov hl (9% manj), v Sloveniji 0,92 milijonov hl (12% manj) in v Makedoniji 0,40 milijonov hl (7% več kot leta 1964).

Zaradi manjšega pridelka so se cene novemu vinu zelo dvignile. Skupno s podražitvijo delovne moči so se odkupne cene novemu vinskemu pridelku kar podvojile. Domače cene vinu so sedaj tako visoke, da kar za 40% presegajo cene vinu na svetovnem trgu. Zaradi tega je ožročen izvoz kvalitetnih vin v

## SLOVENCIV ARGENTINI

### BUENOS AIRES

Ga. Zofija Pirc roj. Florijančič je umrla dne 12. marca v 70. letu starosti pri svojem sinu. Pokojnica je bila mati znanega in spoštovanega javnega in prosvetnega delavca v Slovenskem domu v Carapachayu. Izrekamo mu iskreno sožalje, pokojna mati pa naj uživa večno srečo pri Bogu.

### BERAZATEGUI

V soboto, 2. marca, popoldne je tečaj Ivana Cankarja pričel šolsko leto s kratko proslavo.

Predsednik doma g. Jože Vidmar je pozdravil zbrane otroke in starše. Lučka Šterbenčeva je recitirala Cankarjevo „Enajsta šola“.

Najmlajša letošnja učenka Pavlinka Tanja Korošec je korajžno in ljubko deklamirala Zupančičev „Ciciban-Cicifuj“. Andrej Vidmar pa je deklamiral slavospev naši besedi: Kuncičeva, „Naša beseda“. Nato je spregovoril naš katehet g. Jože Guštin. Povedal je spodbudne nauke našim otrokom in opomin staršem. „Zdaj je čas, otroci, da se vzgo-

inozemstvo. Sedanji oblastniki vidijo rešitev v tem, da so začeli vino uvažati v Slovenijo ne samo iz ostalih republik v državi, ampak tudi iz inozemstva. Na ta način mislijo ceno domačemu vinu „zbiti“ tako nizko, da bodo zopet lahko izvažali slovenska kvalitetna vina v razne inozemske države.

V Cerknici na Notranjskem je bilo ob koncu leta 1965 zaposlenih 4.027 ljudi. Sedaj se je gospodarski položaj poslabšal ter imajo že 190 ljudi brez dela. Največ ljudi je odpustilo gradbeno podjetje Gradišče v Cerknici ter družbene organizacije.

V okviru razstave TRIGON 66 bo letos retrospektivna razstava Zorana Mušiča. Prireditelji te likovne manifestacije, ki združuje razstave sodobne avstrijske, jugoslovanske in italijanske umetnosti, so se namreč odločili, da bodo v bodoče redno pripravili po eno retrospektivno razstavo najpomembnejših umetnikov. Kot prva je bila določena retrospektivna razstava Zorana Mušiča. Razstavo bodo kasneje prenesli v Ljubljano, odtod pa bo potovala po raznih evropskih galerijah.

V Slovenj Gradcu je bil od drugi obletnici smrti pisatelja Franca Ksaverja Meška spominski večer. Pripravil ga je krajevni literarni klub.

Založba Mladinska knjiga v Ljubljani je za obletnico Prešernove smrti izdala bibliografsko izdajo faksimiliranega cenzurnega rokopisa Prešernovih Poezij.

Umrli so. V Ljubljani: Leo Mezgo-lits, upok., Marija Legiša, roj. Malnar, Fani Lampič, upok., Marija Kordež, roj. Jakše, Slavko Peršič, Ivana Bergant, roj. Ogriz, Jožefa Zdešar, roj. Setnikar, Lojze Cafuta, v. žel. uradnik v p., Greti Korošec, roj. Kuhar, Ludvik Kren, upok., Marija Vogelnik in Pavla Jelovek, posestnica v Petrovčah, Ana Može v Vipavi, Franc Rebernik, upok. v Sevnici pri Mirni, Matevž Dolničar, žel. upok. v Pretrežu, Fani Polanc, roj. Simončič, Kati Bartol, roj. Bricej v Bizoviku, Angela Ruzzier v Valdotti, Janez Pahne v Dednem dolu, Jelka Komotar, medicinska sestra v Lukovici pri Domžalah, Mihael Pangerc na Bledu, Antonija Žolnir, roj. Wirth v Mariboru, in Mirko Vodan, šofer v Mariboru.

jite v dobre Slovence in dobre kristjane. Dobro izkoristite ta čas.“

Ga. Betka M. Vitrihova, ki bo poučevala v šolskem tečaju, je prosila otroke, naj bodo poslušni, in starše, da ji pomagajo in sodelujejo pri vzgoji mladine. Gdč. Lučka Šterbenčeva je obljubila, da bo naši „gospodični učiteljici“ pomagala, zlasti pri mlajših in g. katehetu pa bo pomagala gdč. Marta Poveljnikova.

Tako smo začeli letošnje šolsko leto.

### SLOVENSKA VAS

#### Občini zbor Sociedad de Fomento

Prvi trije meseci leta so v naši vasi vedno čas občini zborov. Tako se je v tem času vršil tudi občini zbor Sociedad de Fomento, o katerem se nismo poročali.

V novi odbor so bili izvoljeni gg.: podpredsednik: Rado Kokač, podtajnik: Srečo Urbanija; podlagajnik: Janez Lužovec; odborniki: Maks Jan, Martin Avanzo in Franc Vilfan; nadzornika:

## XVII. občini zbor Slovenske fantovske zveze

V življenju organizacij in skupin je važna točka njih delovanja pregled izvršenega in načrt za bodoče delo. Tako ločilna točka je pri Slovenski fantovski zvezi vsakoletni občini zbor. V nedeljo, 20. t. m. so se fantje iz vseh odsekov zbrali na svoj 17. redni, ki je peti, odkar SFZ deluje v obliki federacije.

Občini zbor je pričel predsednik Jernej Dobovšek ob 10.40 z molitvijo. P. določilvi zapisnikarja J. Zihlerla so vsi navzoči stoji posvetili minuto molka spominu članov Matjaža Kunciča, Boža Vivoda in Tomaža Krajca, ki so nas zapustili v preteklem letu.

Poročila odbornikov je pričel športni referent J. Draksler. V kratkih orisih je podal pregled delovanja na tem polju. Organizirala sta se dva lahko-atletska turnirja; en plavalni turnir, ki je odpadel zaradi slabega vremena; atletski turnir za naraščajnike, in Mladinski športni dnevi, na katerih se je letos vzpostavil prehodni pokal za odsek, ki doseže največ točk v vseh pa nogah.

Referent za naraščaj Janko Žakelj je v svojem poročilu poudarjal važnost sodelovanja z odgovornimi organi Zedinjene Slovenije ter krajevnih domov. V preteklem letu so, z eno izjemo, naraščajnike po odsekih vodile starejše osebe. Zahvalil se je Tinetu V. ki je sestavil in vodil nastop naraščajnikov na mladinskem dnevu.

Iz blagajniškega poročila J. Šenka je bilo razvidno, da Zveza v preteklem letu ni imela finančnih problemov, saj znaša ostanek letošnje dobe 47.598 pesov in še približek iz leta 1964, ki je bil 14.930 pesov. Podal je tudi podrobne podatke o blagajniškem delovanju.

Obično je bilo poročilo tajnika J. Žeta Gerkmana, ki je podrobno predstavljal vse delo odbora in zveze v pretekli dobi. Odbor je imel 25 sej, od teh 7 skupno z odborom SDO. Mesečno so bili zvezni sestanki. Sodelovali so fantje iz vseh odsekov pri proslavi dvajsetletnice. Organizirala se je čačanka. Omenil je mladinski dan in pomanjkanje fantovskih nastopov. Letos smo imeli miklavževanje. Proslava Brezmadežne je odlično uspela. Kritično je predelal delovanje posameznih odsekov. Končno je še predlagal, naj se pošljejo pozdravna pisma voditeljem skupnosti in predsednikom okrajnih domov.

Sledila so poročila odsekovnih predsednikov: Lanus Ciril Jan, Ramos Mejia Janez Čoč, Moron Avgust Poglajen, San Martin Janez Zore, Carapachay Janez Škulj in Mendoza Jaka Bajda.

Centralna točka tega dela je bil govor predsednika Jerneja Dobovška. Na kratko je povzel poročila odbornikov in označil delo zveze na raznih poljih. Na to je analiziral stanje mladine in dejal:

„Na žalost opažamo pri nekaterih fantih nekaj čut poraženega človeka, ki je izgubil borbo še pred spopadom. Velik vzrok temu pojavu je naše izredno stanje — zdomstvo. Tem fantom je treba dati pobudo in možnost, da se izražajo. Navdušili jih je moramo za delo — za borbo. Sai mi moramo nadaljevati borbo naših 12.000 padlih, čeprav v drugih okoliščinah, drugem času, drugem svetu. Ideja slovenstva mora živeti in zaživeti še v večji moči pri nas, mladih zdomcih.“

Svoja izvajanja je zaključil z besedami: „Velik narodni greh je brezbriznost do narodnih problemov. Naši mladinci in predsem našemu naraščaju moramo nuditi pravičen pogled, in jasno Franc Koprivnikar in Jože Čampa. O-stali polovici odbornikov ni potekla pravilna doba.“

Občini zbor je sprejel tudi vse potrebne sklepe za nadaljevanje dela tega važnega društva v predstoječi opravljeni dobi.

## Vsak teden ena

### TA PAVER PA GRAHOVCO SEJE

Ta paver pa grahovco seje,  
da grahovca zrastle bo.  
Jaz pojdem pa doli čez Drav'co,  
bom ljubil od kraja, kar bo.

Oj, dečva, ne vďaj se na pavre,  
na pavrih so dela teške;  
pri men' boš pa v senci ležala,  
nosila boš bele roče.

in odločno misel o našem zdomskem položaju, da ne bodo verjeli besedam in obljubam naših nasprotnikov. Zavedati se moramo, da ne smemo biti statični. To bi bilo izdajstvo naših padlih junakov. Izkazati se moramo kot pravi in zavedni sinovi poštenih Slovencev na vseh poljih. Javno moramo izraziti naše mišljenje in ideje, jasno moramo poznati naše cilje in trezno moramo pretehtati vsa sredstva, katerih se moramo posluževati. Bogu se moramo zahvaliti, da živimo v svobodi, da si svoje ideje in ideale lahko svobodno izoblikujemo. Mladina doma mora molčati. Prišel bo dan, ko si bomo segli v roke. Slovenskemu fantu doma in slovenskemu fantu v zdomstvu — obema mora biti glavna in vodilna misel, ljubiti svoj dom in svoj rod.“

Navdušeno ploskanje je bilo potrdilo njegovim besedam.

Pri slučajnostih je bila debata le o poročilih odsekovnih predsednikov. Na predlog Toneta Mizerita je bil sprejet nov člen v pravilnik, ki razreši to sporno točko.

Sledile so volitve, na katerih se po novih pravih voli le predsednik. Ostala mesta si razdelijo delegati posameznih odsekov na prvi seji. Volilo je po pet predstavnikov vsakega odseka razen Mezdore — štiri — in San Martin — dva. Znova je bil soglasno izvoljen Jernej Dobovšek z 29 glasovi od 31 možnih. Kratko se je zahvalil za zaupanje. Dojel je datum za sejo, kjer se sestavi novi odbor, v katerem bodo poleg njega še Janez Čoč, Franci Sušnik, Jure Seršen, Jože Šenk in Janez Zore.

Za konec je povzel besedo še duhovni vodja g. dr. Stare, ki je vse pozival k čim večji povezavi. „Vztrajati moramo v delu za ideale in končni cilj, za katerega smo bili ustvarjeni.“

Z molitvijo je bil zaključen XVII. občini zbor.

### OBČINI ZBORI ODSEKOV

Odsek SFZ Morón-Castelar je imel občini zbor 12. marca. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Janez Mežnar, tajnik Franci Klemenčič, blagajnik Tone Mizerit, športni referent Avgust Poglajen, delegat v zvezni odbor Jernej Dobovšek.

Na občnem zboru so navzoči fantje spoštljivo počastili spomin treh članov odseka, ki so jih zapustili v minuli dobi: Matjaž Kuncič, Božo Vivod in Tomaž Krajca.

Odsek SFZ Carapachay je na tretjem občnem zboru 12. t. m. izvolil sledeči novi odbor: predsednik Škulj Janez, tajnik Pleško Janez ml., blagajnik Sent Marjan, športni referent Amon Peter, gospodar in kulturni referent Korošec Ivančič, delegat pri Zvezi Šenk Jože.

Odsek SFZ v Ramos Mejia je izvolil naslednji odbor: predsednik Kržišnik Jure, tajnik Žakelj Janko, blagajnik Tomazin Franci, gospodar Babnik Franci, športni referent Dobnik Stane, referent za naraščaj Lazar Matija; delegat pri Zvezi Čoč Janez.

III. redni občini zbor SDO Carapachay se je vršil v soboto, 19. marca, ob 18 v Slovenskem domu ob navzočnosti 13 članic. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednica Meta Pirc, tajnica Anka Aliančič, blagajničarka Mimi Mramor, kulturna referentka Darinka Dragan, športna referentka Mojca Pirc, gospodarica Jelka Mramor, delegatinja Cveta Šenk.

## Iz pisma iz Evrope

Marsikdaj težko sodimo nepristransko razne pojave v domovini. Daleč smo in navezani na informacije, ki si večkrat med seboj nasprotujejo. Dejstvo je, da je komunizem doma zlasti v mladini tako razvil materialistično pojmovanje življenja, da tudi narodnost kot vrednota mladini ne pomeni dosti, ali pa nič. — Govori in piše se tudi v izseljenstvu o delavcih iz juga v Sloveniji, o odhajanju Slovencev v razne države v Evropi itd.

Prijatelj našega lista v Evropi — ki je zelo razgledan — nam je v obširnem pismu nazorno in kritično pokazal na nekatere pojave v domovini. Njegove ugotovitve bodo bralcem velika opora pri iskanju resnice. Tako je pravi med drugim:

Kar se nezadovoljstva v Jugoslaviji tiče, sem mnenja, da moramo upoštevati sledeče: Vsed gospodarske reforme, že bo seveda vsaj deloma izvršena, se bo nezadovoljstvo v južnih krajih povečalo, v severnih pa bo ostalo kot je bilo. V Bosni, Črni gori, Makedoniji in Srbiji bodo morali zapreti celo vrsto tovarn, kar pa bo seveda napravilo hudo kri in nezadovoljstvo. V Sloveniji in Hrvaški pa bo nezadovoljstvo ostalo, ker ne bo novih investicij. Ker je sever že od vsega začetka bil močnejše industrializiran kot jug, je seveda posledica bila ta da je v teh krajih, posebno v Sloveniji primanjkovalo delavstva, posebno takšnega, ki naj opravlja nižja dela. Standard v Sloveniji je notorno najvišji v Jugoslaviji; Slovenci so postali boljše delavci, tehniki in uradniki, medtem ko

so nižja dela prepustili Balkancem. V Sloveniji bi ne mogli graditi cest ali železnice ali zidati hiše in tovarne, če ne bi bilo pomoči od juga. To je povsem razumljivo in zato se seveda Slovenci ne smejo pritoževati, če pridejo južnjaki namesto njih opravljati težka dela; noben Slovenec neče biti več dninar (doma), pometaž, kopač itd. Na Balkanca gleda Slovenec od zgoraj navzdol in zato ni čudno, če se Balkanci pritožujejo, da so Slovenci ošabni.

### Delavci z juga

Lansko leto sem imel priliko, da sem prišel do verodostojnih podatkov, koliko je tujih delavcev pri nas. Za ta problem se že dalj časa zanimam. Ugotovil sem, da je delavcev iz juga v Sloveniji okoli 20.000. To so delavci, ki

pridejo na sezonsko delo in tako več mesecev stalno stanujejo v Sloveniji, na zimo se jih mnogo vrne. To je ena kategorija tujih delavcev.

Druga kategorija tujih delavcev so izključno Hrvati na obmejnih sektorjih, katerih bo menda prišlo vsak dan deset preko meje v Slovenijo tudi okoli 20.000 vzdolž cele meje. Ti delavci se vsak večer vračajo domov na svoje domove v Hrvaški. Največ takih delavcev je na takojmenovanem „ilirskem sektorju“ (prosimo, oprostite, to je moja označba).

Pri Ormožu in v bližini pride preko Drave vsak dan okoli 10.000 hrvaških delavcev peš, s kolesi, avtomobili, vozovi itd. na delo v slovenske kraje kot so Ormož, Ptuj, Dolnja Lendava gor do Maribora. Ti se vračajo vsak večer domov. To je dobesedno potrdil čakovski župan namram žurnalistu, ki je „neoficialno“ šel ta problem študirat na mejo. Isto je potrdil tudi varaždinski župan. Čakovski župan je še pristavil: Nekdaj smo rekli: gremo v Slovenijo, sedaj na rečemo enostavno: gremo preko Drave, mi smo nezabližni. Čakovski župan (dohodnata točka) nadalje je dostavil: v Čakovcu imamo hrvaško gimnazijo, v tej je polovica slo-

venskih dijakov, v Ptuj je vajeniška šola, in ker mi take nimamo, pošljamo 200 hrvaških učencev v to šolo. Varaždinski župan je še vedel potrditi, kar je rekel ptujski župan, da imajo statuti vseh teh krajev določilo, da vsa zgoraj naštetata mesta oziroma kraji sodelujejo gospodarsko, kulturno in socialno. Zidali bodo skupne socialne ustanove, povežali kraje s cestami. Varaždinski župan je vedel povedati, da varaždinsko gledališče gre v Ptuj, ptujsko gre v Varaždin in izmenjujejo se razstave in vršijo skupne manifestacije kulturne in socialne narave. To vse in mnogo več se lahko čita v članku, katerega je napisal neki žurnalist v „Delu“, in je še dostavil: Ves ta pokret ni dobil blagoslova oblasti, to delajo ljudje „sua sponte“ in zato posebno v Zagrebu ne gledajo tega radi, ker se bojijo, da bo kmalu vse kajkavsko področje gravitiralo k Sloveniji. Ormoški župan je izjavil: Imamo sladkorno tovarno, nimamo surovin, sladkorne repe, to nam lahko da samo Hrvaška; zato bomo ustvarili farne sladkorne repe na Hrvaškem, kjer so za to primerna polja, v Sloveniji pa ne. Tako se ustvarja na severu od Varaždina do Murske Sobote neke vrste nova Vrazova Ilirija,

ki bo po mojem mnenju bolj slovenska kot hrvaška.

Ko sem se zanimal za vse to, sem dobil potrdilo, da so slinji pojavi, vendar v manjši meri pri Rogatecu, pri Brežicah, v Beli Krajini in pa v severnozahodni Istri, katera gravitira popolnoma na Postojno in Ljubljano in ljudje ne hodijo na Reko, marveč proti Sloveniji. Na drugi strani pa Slovenci silijo v Istro in Zagreb, seveda ne kot delavci, marveč kot gospoda. Rekli so mi, če bi danes bila stara Jugoslavija, bi Slovenci že pokupili pol Istre. Tako pa se morajo zadovoljiti s stotinami vili in vilic, katere so si sezidali v hrvaški Istri, ker pač hiš in posestev ne morejo kupovati — vsled režimskih predpisov, ker je pač vse državno.

### Nad 50.000 Slovencev v Zagrebu

Pred kratkim sem bral v zagrebškem glavnem listu „Vjesnik“ notico, da se je v Zagrebu naselilo čez 50.000 Slovencev in seveda ne kot težaki in pometači, kakor južnjaki pri nas, marveč kot boljša gospoda, v kolikor je to pač daleč mogoče.

(Tudi ljubljansko „Dečlo“ je nedavno objavilo iz hrvaških virov, da v Zagrebu (Nadaljevanje na 4. strani)

## SLOVENCI PO SVETU

## ZDA

V Združenih državah Amerike je bilo več Slovencev, ki so svoj narod v novi domovini zelo proslavili. Med takimi je bil tudi slovenski misijonar Franc Pirc, ki je leta 1835 odšel kot župnik iz Podbrezj v dušno pastirstvo med Indijanci ob Michiganskem jezeru. Pred odhodom v ZDA je postal zelo znan že doma med Slovenci, saj je zanje prav on napisal prvo knjigo o sadjarstvu. Zaradi te knjige so ga imenovali „očeta umne sadjereje na Kranjskem“. Po prihodu v Severno Ameriko je začel pospeševati sadjarstvo tudi ob Michiganskem jezeru. Seme je dobival iz domovine. Na njegovo veliko vsestransko delavnost so postale kmalu pozorne tudi ameriške svetne oblasti ter so ga imenovali v Minnesoti za komisarja za naseljevanje prihajajočih vsejšencev v pokrajinah v gornjem Missisippiju. Misijonar Pirc je med drugim v tem delu Amerike ustanovil mesto St. Cloud (Sv. Klavdij). L. 1865 je iz Slovenije prišlo v ta kraj precej rojakov. V bližini omenjenega mesta Sv. Klavdija so ustanovili svoje naselje Kraintown — Kranjsko mesto. Misijonar Pirc je za svoje rojake izbral še drug rodovit kraj in ga imenoval Bogata poljana. Temu kraju so leta 1894 dali ime „Pierz“. Ko je prišel misijonar Pirc v leta, je začutil, da se mu bliža smrt. Vrnil se je v domovino umret.

Spomin nanj pa v Ameriki živi naprej. Tako so v ZDA nedavno proslavljali stoletnico Pirčevega mesta, ki se še vedno imenuje Pierz ter ima danes že 2000 prebivalcev. V mestu je več šol. Med drugim tudi gimnazija, katero obiskuje 420 dijakov. Tudi gimnazija nosi ime po zaslugnem slovenskem rojaku ter se imenuje „Pirčeva spominjska gimnazija“. V mestu je urejeno tudi socialno skrbstvo ter je za stare

ljudi zgrajena lepa Marijina vila. Stoji ob čedni Kamniški cesti — Kamnik Street.

Tako se poleg slovenskih rojakov, tudi druge narodnosti v ZDA spominjajo slovenskega misijonarja Franca Pirca ne samo zaradi njegovega dušnopastirskega dela med Indijanci ob Michiganskem jezeru, ampak tudi zaradi pionirskega dela pri naseljevanju in obdelovanju prostornih zemeljskih področij v tem delu Amerike ter za njegov gospodarski in kulturni dvig.

## ČILE

Nedavno smo v Svobodni Sloveniji poročali, da je bil g. dr. Anton Trdan nastavljen na eno najpomembnejših župnij — Graneros — v Čilu. Po nastopu nove službe nam je v pismu z dne 11. marca opisal, kakšne so razmere v novi fari. Takole pravi med drugim:

„Dela je zelo veliko, ker je bila fara skoro 6 mesecev brez župnika. Zdjaj pa ves dan ljudje prihajajo v faro, kjer so vsi bolni. Le zgodaj zjutraj in pozno zvečer mi ostane delno nekaj časa zame. Fara ima 12.000 duš, to je za tri ribniške fare, kjer so bili trije duhovniki. Oskrbujem tudi krajevno bolnišnico, kjer bom uradno imenovan kurat s plačo in bom imel v slučaju bolezni brezplačno zdravljenje in zdravnik, kar je tu veliko vredno, ker smo vsi duhovniki brez zavarovanja. V raznih šolah bom učil 16 ur verouka: 5 na nižji gimnaziji, 3 na agronomski šoli, 8 pa v dveh ljudskih šolah, pa samo v petem in šestem razredu. Od 1. do 4. razreda pa naj pridejo ob sobotah v faro, kjer bo tudi krščanski nauk. Letno je okrog 600 krstov, 100 porok, veliko pogrebov. Torej vidite, koliko bo dela. Ob nedeljah štiri maše. Jaz triniram, četrti mašo pa pride celebrirati bolan duhovnik iz bližnje Rankague, pridigati pa moram jaz pri vseh mašah.“

## V pojasnilo javnemu mnenju

Titov diplomatski zastopnik v Argentini veleposlanik Pavle Bojce je bil s svojim spremstvom na obisku v južnih argentinskih provinciah. Za 3. tm. je njegov prihod v mesto Puerto Deseado v provinci Santa Cruz tamošnji krajevni list „El Orden“ napovedal takole: „Za danes opoldne je napovedan prihod v naš kraj jugoslovanskega veleposlanika Pavla Bojca, ki z ostalimi člani svojega spremstva s tem začenja potovanje po provinci Santa Cruz. Od tu bo pozneje odšel na Ognjeno zemljo in v čilsko mesto Punta Arenas.“

Jugoslovanski predstavnik, akreditiran pri naši vladi, bo po informacijah, ki smo jih dobili na občini, sprejel na isti tiste sorojake, ki ga bodo hoteli obiskati v prvih popoldanskih urah.“

V isti številki je list „El Orden“ z ozirom na napovedan obisk Titovega diplomatskega predstavnika Pavla Bojca v Puerto Deseadu pod gornjim naslovom v zaglavju „Poslano“ objavil naslednje pismo slovenskega demokratskega izseljenca Jožeta Vodnika, ki že več let živi in deluje kot gradbenik v mestu Puerto Deseado v provinci Santa Cruz:

„Gospod ravnatelj uglednega lista El Orden, obračam se na Vas s prošnjo za objavo naslednjih vrst.“

Z ozirom na obisk jugoslovanskega veleposlanika našemu ljudstvu čutim moralno dolžnost, da javno mnenje oznanim z glavnimi zločini diktatorskega komunističnega režima, ki je prišel na oblast v Jugoslaviji, ob koncu druge svetovne vojne s pomočjo Rusov.

Od maja do julija 1945 je režim, ki ga predstavlja veleposlanik, ki prihaja te dni na obisk v Puerto Deseado, pomoril 12.000 neoboroženih fantov in moč v starosti od 17 do 35 let samo zaradi tega, ker niso hoteli sprejeti komunizma. Po raznih krajih so jih vlačili po ulicah, ki so bile krvave več tednov.

Isti režim je v naslednjih letih izvršil celo vrsto napadov na osebe vseh slojev in jih delo še neprestano napreduje do današnjih dni. Kardinal Stepinac je bil več kot 7 let v koncentracijskih taboriških. Obsojen je bil na smrtno delo. Zadnja tri leta pred svojo smrtjo je bil konfiniran v manjšem kraju, ki je bil močno zastražen, da kardinal ni

## VPISOVANJE IN PREDAVANJA NA SOVJETOLOŠKEM INŠTITUTU

Na sovjetološkem inštitutu buenosaireske katoliške univerze, ulica Junca 1247, bo vpisovanje slušateljev ves mesec april, začetek predavanj pa je nastavljen na 3. maja t. l.

Vpišejo se lahko vsi, ki so končali srednjo šolo. Vpisnina znaša dva tisoč pezov. Program predavanj je naslednji:

1. Pravna struktura sovjetskega bloka;
2. Politična zgodovina Vzhodne Evrope;
3. Marksistično-leninistična doktrina;
4. Komunistične metode penetracije;
5. Delovno pravo v evropskih komunističnih državah;
6. Komunistične in afrazijske vlade in Mednarodno pravo.

Poleg omenjenih predmetov bodo predavanja o Trgovanju sovjetskega bloka s svobodnim svetom in gospodarska pomoč ter ciklus konferenc o izbranih sovjetoloških temah (Titoizem, Maoizem itd.).

Predavanja bodo dvakrat tedensko po štiri ure, v večernih urah.

Vabimo vse naše univerzitetne študente, da se vpišejo na sovjetološki inštitut in redno poslušajo predavanja.

moget imeti stikov z ljudstvom. V tem kraju je kardinal Stepinac tudi umrl.

Škofa iz Ljubljane, prestolnice Slovenije, so komunisti dvakrat polili s petrolejem in zažgali, ko je odhajal na birmo. Opekline skoro po vsem telesu so bile 2. in 3. stopnje ter je ljubljanski škof moral zaradi njih 8 mesecev preležati v bolnišnici, nato pa še poldrugo leto, kar ga je tudi prezgodaj spravilo v grob.

Komunisti pa ne napadajo samo vidnejših osebnosti, ampak nastopajo proti vsemu narodu sploh, zlasti proti obrtnikom in kmečkim posestnikom ter lastnikom zemljišč, ker se nečejo podvreči komunistični diktaturi. Te priganja na vstop v državne kolhozne zadruge, ki so pod nadzorstvom komunistične partije. Za te zadruge je sama jugoslovanska vlada priznala, da so doživele na celi črti gospodarski polom.

Identificiram se z vsemi možmi, ki izpovedujejo demokratska načela ter javno obsojam vse diktature, zlasti pa suženjsko komunistično diktaturo.

Hvaležen sem Vam za Vaš demokratski čut, s katerim ste sprejeli v objavo to pismo, ter Vas najiskrenee pozdravljam

Jože Vodnik.

Direktor lista El Orden je Vodnikovo pismo z dne 27. februarja t. l. objavil v številki z dne 3. marca, t. j. prav tedaj, ko je bil v listu tudi napovedan Bojčev obisk Puerto Deseadu.

Dr. FRANC KNAVS  
ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital  
T. E. 35-2271  
Uradne ure 17—20  
Na telefonu tudi dopoldne

## JAVNI NOTAR

## Francisco Raúl Cascante

Escribano Público  
Pta. baja, of. 2  
Cangallo 1642 Buenos Aires  
T. E. 35-8827

## PO SPORTNEM SVETU

V Ljubljani je v nedeljo v odločilni tekmi za prvo mesto hokejska ekipa Sovjetske zveze premagala ČSSR 7:1 in ponovno osvojila prvo mesto. Tretje mesto je zasedla Kanada, sledje švedska, Vzhodna Nemčija, ZDA, Finska, Poljska, Zah. Nemčija in Romunija.

Zlati pokal Jules Rimet za svetovno nogometno prvenstvo so ukradli v Londonu. Pokal sa pred dnevi prinesli v London predstavniki brazilske nogometne zveze ter ga izročili FIFA. Pokal je bil razstavljen v Central Hall West minster ter je bil ukraden 20. marca med 11. in 12. uro. Pokal, ki tehta 3 kg čistega zlata, je naredil kipar Able Laffleur po naročilu prejšnjega predsednika Svetovne nogometne zveze Julessa Rimeta, je zavarovan za 30.000 funtov sterlingov. Dvakrat so ga imele v posesti Brazil, Uruguay in Italija. Če bi katera teh reprezentanc ponovno osvojila prvo mesto, bi dobila pokal v trajno last.

V Limi se je pretekli teden zaključilo 18. južnoameriško plavalno prvenstvo. Ponovno je osvojila naslov prvaka Argentina s 389 točkami pred Brazilom (247) in Perujem (174). Strokovnjaki so predvidevali zmago Argentine med moškimi in Brazilu pri damah. Res je argentinska moška ekipa osvojila prvo mesto z velikim naskokom pred Brazilom (256:114). Pri damah pa je Brazil osvojil prvo mesto je zaradi štirih prvih mest, ker sta tako argentinska kot brazilska damska ekipa nabrali po 113 točk. Prvo južnoameriško prvenstvo v plavanju je bilo 1929 v Santiagu de Chile. Na tem kakor tudi na naslednjem so tekmovali samo moški. Od tedaj je Argentina osvojila med moškimi prvo mesto 12krat in šestkrat damsko prvenstvo. Brazil je bil prvi pri moških šestkrat in 10krat so Brazilke osvojile prvo mesto. Ekvadorska moška ekipa pa je osvojila prvo mesto v Limi leta 1938.

Valerij Brumel, svetovni rekord v skoku v višino, si je ponovno zlomil golenico desne noge, isto kot pred petimi meseci pri avtomobilski nesreči v Moskvi. Brumel je padel, ko je šel po stopnicah brez palice. Zlomljeno golenico so mu pritrdili s 4 žebli ter bo moral ležati vsaj en mesec in pol.

Argentinska nogometna reprezentanca bo v pripravi za svet. prvenstvo v Londonu verjetno igrala z Rdečo zvezdo iz Beograda in Slovaftom iz Bratislave. Po nekaterih vesteh pa naj bi igrala tudi še s Špartakom iz ČSR in Olimpijo (menda iz Ljubljane, čeprav so jo v tukajšnjih listih označili za moštvo iz Češkoslovaške). Zelela je tudi gostovati v Evropi, pa so sprejele ponudbo le Holandija in Alžir. Ker menijo, da bi bilo to gostovanje neekonomsko, verjetno ne bo nič z gostovanjem ekipe v Evropi v mesecu aprilu.

V Bukarešti je bilo 23. januarja namizno teniško srečanje med Olimpijo iz Ljubljane in romunskim prvakom Clujem v četrtfinalu za pokal evropskih prvakov. Olimpija je utrpela hud poraz, kar 5:0. Ljubljanci, ki so nastopili z Veckom, Jazvičem in Klevišarjem, so igrali izredno slabo, predvsem Vecko, ki ni dobil niti enega niza.

## V SOBOTO, 26. MARCA 1966, OB 20 V ZADRUŽNIH PROSTORIH

Bme. Mitre 97 — Ramos Mejía

## OBČNI ZBOR

članov Slovenske hranilnice z. o. z. (C. C. „S. L. O. G. A.“ Ltda.)

## Dnevni red:

1. Izvolitev dveh overovalcev zapisnika občnega zbora.
2. Bilanca in poročila odbora za poslovno dobo zaključeno 31. 12. 1965.
3. Odboritev prodaje prejšnje zadržne pisarne na Av. San Martín 263, Ramos Mejía.
4. Volitve. Za 2 leti: 1 podpredsednik, 1 tajnik, 1 blagajnik, 2 svetovalca, 1 namestnik; za 1 leto: 2 nadzornika.

Odbor Slovenske hranilnice

## IZ PISMA IZ EVROPE

(Nadaljevanje s 3. strani)

grebu živi 50.000 Slovencev, in poroča, da je bila med njimi izvedena anketa ali žele za svoje otroke slovenske šole ali ne. Na splošno presenečenje so se za slovenske šole izjavili samo starši, ki imajo večje število otrok (npr. 7 ali več). Ostali, in teh je velika večina, pa žele, da njihovi otroci hodijo v hrvatske šole... Pravijo, da doma govore slovenski, „vani pa vazed hrvatski, jer smo odlučili, da živimo u Zagrebu“.

Teh slovenskih družin res ne moremo staviti za vzor narodne zavednosti. — op. ur.)

Sploh je tendenca, da se boljše situirano prebivalstvo (v kolikor o tem lahko danes govorimo) seli iz juga na zapad države, predvsem na Hrvatsko, oziroma v Istro. Istra je sploh eldorado za vse Jugoslovane, tam je vse zbrano od juga do severa. V Slovenijo „balkanska gospoda“ ne gre, ker so Slovenci preveč natančni, fiskalni, birokratski, in se držijo krčevito predpisov, česar pa Balkanec ne mara. Že zaradi tega se nam ni bati, da bi se pri nas naselila gospoda, in bodo žalibog prišli samo proletarci. V Hrvatski veje popol-

noma drugačen veter, tam je že „balkanski“ sistem obdavčevanja in uradne nečnosti.

V tej zvezi ne smemo prezreti dejstva, da je bilo že pred leti ugotovljeno, da so komunisti pripeljali iz Slovenije v Beograd nad 8.000 uradnikov za svojo komunistično centralo in njene mnogoštevilne urade, ker se niso mogli zanašati na srbske in hrvatske uradnike.

## Posledice industrializacije

Industrializacijo menda mi Slovenci želimo brez razlike, bodisi oni doma ali oni zunaj. Kam bi pa prišli, če bi Slovenija ostala brez industrije. Če je pa kdo proti industrializaciji, potem seveda ne bo v Slovenijo tujih delavcev. Slovenija bi danes morala imeti trikrat toliko industrije kot jo že ima; koliko bi še le takrat bilo potrebno delavcev; in po mojem mnenju bo Slovenija še neverjetno pomnožila svojo industrijo, če bi prišlo do demokratskega režima v Jugoslaviji. Odkod vzeti tedaj delavce? Nemci menda k nam ne bodo prišli. Italijani so nekaj hodili k nam, toda so danes gospoda, ki so višja od slovenske gospode. Italijani pridejo k nam le z luksuznimi limuzinami na 17 in „rulet“ v različne igralnice v Za-

greb, Opatijo, Portorož, Bled in na plavajočo ladjo pri Kopru. Torej ostanejo še samo južnjaki, ker so cenejši in edini še voljni delati pri nas.

Tuji delavec ni dobro gledan nikjer, pri nas pa najmanj, ker smo malenkostni, malo razgledani. Opozicijo delajo proti tujim delavcem tudi v Angliji, v Švici in tudi v Nemčiji. Ali kaj hočejo, vsako leto jih je več; Nemčija jih ima že čez 1.200.000 in poleg tega še čez 200.000 Angloamerikancev z močno zamorsko primesjo. Kakšne stvari se dogajajo v Nemčiji! Bral sem poročilo iz Kaiserslauterna — zelo obširno — kako se obnašajo tujci. Najbujnejši wild-west roman tega ne zna tako opisati, kako se to tam dogaja. Tako smo Slovenci lahko zadovoljni, če ni hujšega, kot da kakšen Bosanac iz krvne osvete zakolje drugega Bosanca. Nemci imajo že 6.000 zamorskih nezakonitih otrok, katere mora sedaj država rediti. V Sloveniji so zamorski študenti že dosedaj pustili le nekaj vzorcev.

Slovenci odhajajo iz Slovenije

Torej, da se vrnemo še k delavcu. Da so južni delavci pri nas, ni kriv tega Beograd, niti Srb, krivi smo mi brez izjeme, ker hočemo in moramo imeti tovarne, če hočemo, da svoj stan-

dard dvignemo na približno takšen nivo kakor ga imajo zapadnjaki. To je ena stran medalje.

Druga stran medalje pa je ta: Slovenci hočejo imeti visok standard in s standardom doma niso zadovoljni. Zato silijo vsi ven, manj zaradi tega, ker ni dela, marveč zaradi tega, ker hočejo več zaslužiti. Zato vsak, ki dovrši študije, že sili ven. Grem vsako leto v Avstrijo in Nemčijo. To je neverjetno, koliko naših ljudi najdem vsepovsod, in to gor do severne Nemčije, predvsem intelektualce, inženirje, zdravnike, živnozdravnike, geometre, pevce, vseučiliške profesorje itd. Vsi so se že poženili z bogatimi Nemkami, imajo lepe vile, seveda avto itd., in se poživljajo na domovino. To pa je v prvi vrsti 1.) materialistični pohlep Slovencev in 2.) krivda režima, ki ne zna držati doma posebno intelektualcev. Slovenci bi lahko dobili desti služb po Balkanu; dokler je mogoče dobiti v Avstriji ali Nemčiji boljše plačano službo, kdo bo šel na Balkan.

V zvezi s tem sem ugotovil, da v Slovenskih gorah ni mogoče dobiti delavca. Prebivalstvo hodi čez mejo delat v Avstrijo in tam opravljajo tista nizka dela, katerih doma nečejo, ker

## ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare  
Redactor: José Kroselj  
Redacción y Administración:  
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires  
T. E. 69-9503  
Argentina

FRANQUEO PAGADO  
Concesión N° 5775  
TARIFA REDUCIDA  
Concesión N° 3824  
Registro Nacional de la Propiedad  
Intelectual No. 817.086

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1966: za Argentino \$ 1.400,—. Pri pošiljanju po pošti doplačilo \$ 100,—. Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 8 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.  
Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 32-7213

V Parizu sta se v soboto v prijateljski tekmi pomerili nogometni enajstoričnici Francije in Italije. Tekma so je končala neodločeno brez gola. Dosedaj sta obe reprezentanci igrali od leta 1919 že 24 tekem. Italija je dobila 16 tekem, Francija pa le tri, pet srečanj pa je bilo neodločenih. Zadnjo zmago je dosegla Francija na Olimpiadi leta 1920 s 3:1.

## OBVESTILA

Članski sestanek Zedinjene Slovenije bo v Slovenski vasi v Lanusu v nedeljo, 27. marca, po dopoldanski slovenski maši. K razgovoru o kolektivnem zavarovanju vsi lepo vabljeni.

Slomškov dom prireja ob petletnici svoje ustanovitve prijateljsko srečanje članov in članic. Prireditve bo v nedeljo, 27. marca, po sv. maši (ki bo ta dan ob desetih) v družabnem salonu. Opoldne bo na razpolago kosilo.

Posvet voditeljev in voditeljic naraščajnikov in naraščajnic, mladcev in mladenk bo v petek, 25. marca, ob 19.30 v Slovenski hiši.

O poletih v vseмир bo predaval g. Janko Hafner na posvetnem večeru v Domu v Carapachayu v soboto, dne 26. marca, ob 20.

Začetek slovenskega srednješolskega tečaja bo v soboto, 26. marca. Ob 14.30 popravni izpiti; ob 17 vpisovanje v 1. letnik; ob 18 sv. maša. Vpisovanje v ostale letnike bo v soboto, 2. aprila, ob 15; pričetek pouka ravnotako v soboto, 2. aprila ob 15.30.

Naš dom, San Justo, bo imel v nedeljo, 27. marca, po slovenski maši izredni občni zbor članov zadrage, kjer se bo odločalo o zelo važnih problemih za bodočnost doma.

SDO San Justo vabi svoje članice na sestanek v nedeljo, 27. marca, po sv. maši v Našem domu.

Vpis otrok v tečaj Antona M. Slomška bo v soboto, 2. aprila, ob 15 v domu. Krožek SDO Morón bo imel sestanek in občni zbor v soboto, 26. marca ob 18.

pač dobijo za delo nekaj več plačano in to še celo v šilingih, ker pri nas posebno velja, če je tuja valuta. Ta nizka dela pa morajo pri nas opravljati Hrvati, ki se ne znajo tako prilagoditi avstrijskim razmeram, ker ne znajo nemški, Slovenec pa vsak govori vsaj za silo nekaj nemško.

Kakor sem zgoraj omenil, ima Nemčija čez 1.200.000 tujih delavcev, predvsem Italijanov in Balkancev. Naši vseznali — ali iz zlobe ali pomanjkanja čuta odgovornosti — trdijo, da je Slovenija izgubila slovensko lice, kar da že vsak šesti prebivalec ni Slovenec, ker je baje že okoli 200—250.000 južnjakov pri nas, seveda Srbov. To bi pomenilo, da ima mala Slovenija s svojo bomo predelovalno industrijo, ki ne predstavlja niti ene desetisotinke nemške industrije, eno šestino toliko tujih delavcev kot jih ima Nemčija. Ali se zaveda človek, ki kaj takega napiše ali ponavlja in širi, kakšen nonsens je to?

Torej, če hočemo industrijo, moramo pustiti priti k nam delavce. Ali pa odkloniti delavce, napraviti med nami in Hrvati kitajski zid samo z enimi vrati in gor obesiti tablo: slovenska stroga klavzura — Hrvatom in Srbom vstop strogo prepovedan.